

Sygn. akt. IV Ka 131/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2014 roku

**Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy
w składzie:**

Przewodniczący SSO Mirosław Kędziński

Sędziowie SO Włodzimierz Hilla (sprawozdawca)

SO Małgorzata Lessnau-Sieradzka

Protokolant sekr. sądowy Agnieszka Sawicka

przy udziale Gizeli Kubickiej- prokuratora Prokuratury Okręgowej
w Bydgoszczy

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2014 roku

sprawy **R. G.**

oskarżonego z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Inowrocławiu

z dnia 6 listopada 2013 roku - sygn. akt VI K 457/13

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że przypisane oskarżonemu czyny kwalifikuje z art. 178 a § 4 kk i za podstawę wymiaru kary przywołuje przepisy art. 178 a § 4 kk w zw. z art. 91 § 1 kk; utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części; zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i jego wydatkami obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt: IV Ka 131/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Inowrocławiu VI Wydział Karny wyrokiem z dnia 6 listopada 2013 roku w sprawie sygn. akt VI K 457/13 uznał oskarżonego **R. G.** za winnego tego, że działając w krótkich odstępach czasu i w podobny sposób dopuścił się tego, że:

- 30 października 2011r. w I. na ul. (...) kierował samochodem osobowym marki O. (...) o nr rej. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości z wynikami odpowiednio: o godz. 01:13-0,60 mg/l, o godz. 01:14-0,74 mg/l i o godz. 01:34-0,64 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia w okresie od 12.03.2007r. do 12.05.2008r. kary roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Inowrocławiu z 13.03.2006r. - sygn. akt II K 646/05 za umyślne przestępstwo podobne z art. 178a § 1 k.k.;

- w dniu 3 listopada 2011r. w I. na ul. (...) kierował samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości z wynikami odpowiednio: o godz. 15:51 - 0,53 mg/l, o godz. 16:55 - 0,50 mg/l i o godz. 17:06 -

0,46 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia w okresie od 12.03.2007r. do 12.05.2008r. kary roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Inowrocławiu, z dnia 13.03.2006r., sygn. akt II K 646/05 za umyślne przestępstwo podobne z art. 178a § 1 k.k., tj. za winnego popełnienia czynu z art. 178a § 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. wobec oskarżonego orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres lat 5.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia zaliczono oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, a mianowicie okres jego zatrzymania od 30 października 2011 roku do 31 października 2011 roku oraz okres jego tymczasowego aresztowania od 03 listopada 2011 roku do 16 listopada 2011 roku, przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu kary pozbawienia wolności.

Nadto Sąd rozstrzygnął o kosztach sądowych w sprawie.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli: oskarżyciel publiczny oraz oskarżony.

Prokurator zaskarżył ten wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego. Powołując się na podstawę odwoławczą określoną w art. 438 pkt. 1 k.p.k. podniósł zarzut obrazy obrazy prawa materialnego - art. 178a § 4 k.k., polegającej na powołaniu w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu przepisu art. 64 § 1 k.k., a niedowolaniu przepisu art. 178a § 4 k.k., podczas gdy to właśnie przepis art. 178a § 4 k.k. zawiera znamię typu kwalifikowanego przestępstwa z § 1 art. 178a k.k., jak i przewiduje nadzwyczajne obostrzenie kary wobec sprawcy przestępstwa z § 1 art. 178a k.k.

Podnosząc powyższy zarzut oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Oskarżony zaskarżył wyżej wymieniony wyrok w całości. Wyrokowi temu zarzucił błędną ocenę zebranych w sprawie dowodów poprzez uznanie za wiarygodne zeznań złożonych przez świadków D. R. i T. W.. W ocenie oskarżonego zeznawali oni niespójnie co do liczby osób znajdujących się w samochodzie F. (...). Świadek T. W. ponadto miał - zdaniem oskarżonego - podać nierealną drogę hamowania dla wyżej wskazanego pojazdu. Według oskarżonego obaj świadkowie złożyli obciążające go zeznania, gdyż chcieli w ten sposób uniknąć odpowiedzialności z powodu niedopełnienia obowiązków służbowych.

Zdaniem oskarżonego Sąd Rejonowy w Inowrocławiu nie powinien czynić ustaleń faktycznych odnośnie podania przez oskarżonego nieprawdziwych danych dotyczących jego tożsamości, gdyż oskarżony nie został jeszcze za taki czyn prawomocnie skazany.

Nadto, w ocenie oskarżonego Sąd I instancji niezasadnie dał wiarę zeznaniom świadka J. R., gdyż ten jako prawnik i policjant zna zasady procedury karnej, a także miał sporządzić notatkę służbową z czynności zaznajomienia oskarżonego z materiałami postępowania, zamiast wymaganego w takiej sytuacji protokołu. Według oskarżonego świadek ten zeznawał na jego niekorzyść, gdyż chciał w ten sposób uniknąć odpowiedzialności służbowej.

Ponadto oskarżony podniósł, że wymierzono mu rażąco niewspółmierną karę, nieadekwatną do stopnia winy i stopnia szkodliwości społecznej czynu. Według oskarżonego, również orzeczony wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych jest zbyt surowy, gdyż nie określa jakimi pojazdami oskarżony może jeździć i został orzeczony na zbyt długi okres czasu.

W konsekwencji oskarżony wniósł zmianę wyroku poprzez warunkowe zawieszenie wykonania kary lub jej obniżenie, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się zasadna i w związku z tym zasługiwała na jej uwzględnienie poprzez dokonanie zmiany wyroku w części dotyczącej kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu zabronionego.

Odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. podlega sprawca, który znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Dokonując karnoprawnej subsumpcji przypisanego oskarżonemu czynu Sąd I instancji nie zastosował w przyjętej przez siebie kwalifikacji prawnej przepisu § 4 art. 178a k.k., pomimo należytego ustalenia, że oskarżony znajdując się w stanie nietrzeźwości prowadził pojazd mechaniczny w ruchu lądowym będąc wcześniej karany za czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd prawidłowo ustalił stan faktyczny co do uprzedniej karalności oskarżonego, jednakże w podstawie skazania i wymiaru kary powołał art. 178a § 1 k.k. Stąd też pomijając przepis art. 178a § 4 k.k. w podstawie skazania – w kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu zabronionego Sąd I instancji dopuścił się naruszenia prawa materialnego, jaki to zarzut apelacyjny został w pełni zasadnie podniesiony przez oskarżyciela publicznego we wniesionej przez niego apelacji.

W uzasadnieniu Sąd I instancji wyraził niczym nieuprawniony pogląd, że przepis ten (§ 4) nie mógł znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie, ograniczając motywy takiego rozstrzygnięcia wyłącznie do stwierdzonego niewypełnienia przez sprawcę znamienia w postaci dopuszczenia się czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości w okresie obowiązywania sądowego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Tym samym Sąd ów pominął zawarte w treści omawianego przepisu znamię dopuszczenia się przez sprawcę czynu zabronionego w warunkach wcześniejszego prawomocnego skazania za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Sąd orzekający nie dostrzegł, że przestępstwo stypizowane w art. 178a § 4 k.k. ma charakter wieloodmianowy Ustawodawca bowiem w taki oto alternatywny sposób określił jego znamiona. Jakkolwiek jednym z tak ukształtowanych znamion strony przedmiotowej jest wspomniane przez tenże Sąd naruszenie sądowego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, to jednak nie jest ono przecież znamieniem jedynym pozwalającym na pociągnięcie sprawcy na tej podstawie prawnej do odpowiedzialności karnej. Dla dokonania karnoprawnej subsumpcji z art. 178a § 4 k.k. wystarczające jest bowiem także, aby sprawca zrealizował choć jedno z przewidzianych w dyspozycji znamion, w tym - mające znaczenie na gruncie niniejszego postępowania - znamię właśnie w postaci uprzedniej karalności za czyn polegający na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. W konsekwencji, sąd meriti w sposób nieprawidłowy, wbrew literalnemu brzmieniu ustawy, przyjął, że skazanie oskarżonego na podstawie § 4 miałoby wymagać naruszenia przez niego prawomocnego sądowego zakazu prowadzenia pojazdów, podczas gdy oskarżony zrealizował, niedostrzeżone przez Sąd I instancji, znamię alternatywne w postaci prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości pomimo uprzedniego skazania za taki sam czyn zabroniony.

W judykaturze wskazuje się na niejednorodny charakter uregulowania zawartego w treści art. 178a § 4 k.k. Niewątpliwie stanowi on typ kwalifikowany przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., którego jednym z alternatywnie określonych znamion uzasadniających surowszą reakcję karnoprawną jest fakt uprzedniego prawomocnego skazania za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Okoliczność ta ma wpływ na wyższy stopień szkodliwości społecznej tego rodzaju zachowań, albowiem z uwagi na uprzednią karalność ich sprawców nie tylko godzą one w dobro prawne, jakim jest bezpieczeństwo w komunikacji, ale też stanowią przejaw lekceważącego

stosunku tychże sprawców do obowiązującego porządku prawnego, w szczególności do powagi zapadłych wobec nich orzeczeń sądowych.

W praktyce orzeczniczej nie budzi wątpliwości, że w sytuacji, gdy sprawca swoim zachowaniem realizuje znamiona typu kwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k., to wówczas za podstawę skazania należy przyjąć właśnie tenże przepis, a nie typ podstawowy z § 1. Ponadto za Sądem Najwyższym należałoby też podkreślić, że pierwsza część wspomnianego przepisu art. 178a § 4 k.k., wyraża instytucję nadzwyczajnego obostrzenia kary, polegającą na specyficznej recydywie w zakresie przestępstw komunikacyjnych. Surowsza odpowiedzialność karna przewidziana w tym przepisie dla sprawcy prowadzącego pojazd mechaniczny w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego uzasadniona jest wcześniejszym prawomocnym skazaniem tego sprawcy za przestępstwo z art. 178 § 1 k.k. albo za przestępstwo z art. 173, 174, 177 lub 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, a więc okolicznością poprzedzającą popełnienie czynu zabronionego (**por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 roku, sygn. akt I KZP 22/11, OSN 2012, poz. 6**). Dla uwypuklenia wagi właściwej oceny niejednorodnego charakteru unormowania art. 178a § 4 k.k. za celowe wypada też uznać podkreślenie, że okoliczność wskazana w pierwszej jego części została obleczone w typowy niemal kształt przepisu ujmującego fakt powrotności do przestępstwa (stanowiącej podstawę obostrzenia kary), tyle że nieograniczonej szczegółowo wyznaczonymi ramami czasowymi jej przedawnienia, takimi choćby, jak okres 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności, określony w art. 64 § 1 i 2 k.k. (**por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2012 roku, sygn. akt IV KK 59/12, OSN 2013, poz. 3**).

W związku z powyższym Sąd odwoławczy stoi na stanowisku, że przepis art. 178a § 4 k.k. stanowi szczególną formę recydywy, której uwzględnienie i przywołanie w kwalifikacji prawnej przypisanego czynu wyłącza konieczność stosowania art. 64 § 1 k.k. W przeciwnym wypadku fakt uprzedniej karalności za przestępstwo prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości byłby dwukrotnie penalizowany, a to prowadziło by już do nadmiernej i niczym nieuprawnionej penalizacji tego samego czynu. Nadto umiejscowienie i charakter przepisu art. 178a § 4 k.k., będącego *lex specialis* w stosunku do art. 64 § 1 k.k., przemawia za pominięciem w kwalifikacji prawnej zastosowanej przez Sąd I instancji instytucji recydywy z części ogólnej Kodeksu karnego. Wynika to z powszechnie przyjmowanej na gruncie wykładni obowiązujących norm prawnych zasady derogacji przepisu generalnego przez przepis szczególny.

Mając powyższe na uwadze Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przypisane oskarżonemu czyny zakwalifikował z art. 178a § 4 k.k. i za podstawę kary przywołał przepisy art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

Apelacja wniesiona przez oskarżonego okazała się być bezzasadna i w związku z tym nie zasługiwała na uwzględnienie.

Oskarżony powołując się na błąd w ustaleniach co do stanu faktycznego i na dokonaną przez Sąd I instancji ocenę materiału dowodowego nie wykazał, aby tenże Sąd naruszył jakkolwiek z zasad logicznego rozumowania, czy też orzekł wbrew zasadom wiedzy i doświadczenia życiowego (art. 7 k.p.k.). Podniesione przez niego zarzuty stanowią wyłącznie dowolną, a więc nieuprawnioną polemikę z ustaleniami poczynionymi w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, nie odnoszą się one do okoliczności, które pozwalałyby na zmianę, bądź uchylenie wyroku Sądu Rejonowego. Podkreślić należy, że - wbrew temu co twierdzi oskarżony - świadkowie D. R. i T. W. zeznawali w sposób spójny, albowiem w ich zeznaniach brak jest sprzeczności co do ilości osób znajdujących się w kierowanym przez oskarżonego samochodzie F. (...). Świadek D. R. zeznał jedynie, że nie pamięta, czy poza oskarżonym ktoś jeszcze znajdował się w tymże pojeździe (k. 208). Tym samym kategorycznie nie kwestionował takiej możliwości nie przecząc w ten sposób zeznaniom świadka T. W., który ze swojej strony wskazał na obecność w tymże samochodzie jednego pasażera (k. 249v-250). Obaj świadkowie zgodnie zaś wskazywali na osobę oskarżonego jako na kierującego owym pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, co też zostało potwierdzone innymi dowodami, w tym wyjaśnieniami samego oskarżonego. W związku z powyższym nie było żadnych podstaw, aby Sąd I instancji miał podstawy do kwestionowania wiarygodności wyżej wymienionych świadków.

Pozostałe podnoszone przez oskarżonego okoliczności nie mają znaczenia z punktu widzenia ustalonego przez Sąd Rejonowy faktu sprawstwa zarzucanych oskarżonemu czynów, albowiem dotyczą one kwestii nieistotnych

dla przedmiotu postępowania. Stąd też z powodzeniem można było pozostawić je poza obszarem bliższego zainteresowania.

Odnosząc się zaś do podniesionego zarzutu rażącej niewspółmierności kary i zastosowanego wobec oskarżonego środka karnego, należy zauważyć, że jest on osobą wielokrotnie karaną, co w ocenie Sądu odwoławczego przemawia za przyjęciem, że zastosowane wobec niego środki represji karnej w sposób należyty uwzględniają tak stopień zawinienia sprawcy, jak i stopień szkodliwości społecznej przypisanych mu czynów, a także pozostałe dyrektywy wymiaru kary, o których mowa w art. 53 § 1 i 2 k.k.

Podnoszona przez oskarżonego okoliczność przekazania przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy sprawy IV Ka 1090/10 do ponownego rozpoznania (po wznowieniu postępowania) również nie zmienia faktu, że oskarżony wielokrotnie dopuszczał się różnych przestępstw, za które był prawomocnie skazywany. Nawet ewentualna zmiana jednego z zapadłych wobec niego wyroków nie miałaby większego znaczenia dla wymiaru kary w niniejszym postępowaniu ze względu na wielokrotność innych czynów zabronionych mu przypisanych.

Dodatkowo należy zauważyć, że czyny będące przedmiotem niniejszego postępowania, popełnionych w warunkach ciągu przestępstw, zagrożone są karą pozbawienia wolności do lat 5. Tymczasem Sąd I instancji wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wymiar nie sięga więc nawet połowy wysokości ustawowego zagrożenia, w związku z czym kary tej niepodobna jest uznać jako rażącej swą surowością, w rozumieniu treści przepisu art. 438 pkt 4 k.p.k.

Nadto fakt uprzedniej, wielokrotnej karalności sądowej oskarżonego przemawia przeciwko konstruowaniu co do jego osoby pozytywnej prognozy kryminologicznej, a tym samym zastosowaniu dobrodziejstwa w postaci warunkowego zawieszenia wymierzonej mu kary pozbawienia wolności.

W związku z powyższym Sąd odwoławczy nie znalazł żadnych podstaw do zmiany pozostałej części wyroku, czy też jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Uwzględniając apelację oskarżyciela publicznego Sąd odwoławczy zmienił wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej kwalifikacji prawnej, a w pozostałym zakresie - wobec bezzasadności zarzutów podniesionych przez oskarżonego i nie stwierdzenia innych przesłanek pozwalających na wzruszenie zaskarżonego orzeczenia - wyrok ten utrzymał w mocy.

Orzekając o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na treści przepisów art. 634 i art. 624 § 1 k.p.k. i mając na uwadze sytuację życiową i majątkową oskarżonego zwolnił go w całości od obowiązku ponoszenia owych kosztów, obciążając Skarb Państwa powstałymi w sprawie wydatkami.